

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Most

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Most se nachází v Ústeckém kraji. Tvoří tak 1 z 16ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje a celkově je nejhustěji osídleným obvodem. Stručná charakteristika SO ORP Most je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 15 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 76.314 obyvatel (což je 5. nejvyšší údaj v kraji), z toho 67.490 v jádrovém městě;
- SO je nejhustěji osídleným obvodem kraje (330 obyv./km²);
- rozlohou přes 231 km² 3. nejmenším obvodem kraje.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Ústeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Most	15	76314	67490	231
Podbořany	11	15737	6287	338
Žatec	18	27193	19203	307
Louny	41	43683	18575	473
Kadaň	19	43520	18030	449
Lovosice	32	27702	8742	262
Roudnice nad Labem	33	32275	13005	300
Rumburk	12	33556	11147	266
Litoměřice	40	59341	24316	471
Děčín	34	78588	50289	554
Litvínov	11	38691	25406	236
Chomutov	25	81786	49187	486
Bílina	8	20827	15852	124
Varnsdorf	6	20396	15730	89
Ústí nad Labem	23	119716	93747	405
Teplice	26	107439	50330	345
Průměr za kraj	22	51673	---	333

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno v porovnání:

- s ostatními SO ORP Ústeckého kraje
- a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO - měřeno počtem obcí ve správním obvodu 15 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Kaplice, Jaroměř, Hlučín, Plzeň, Votice, Luhačovice).

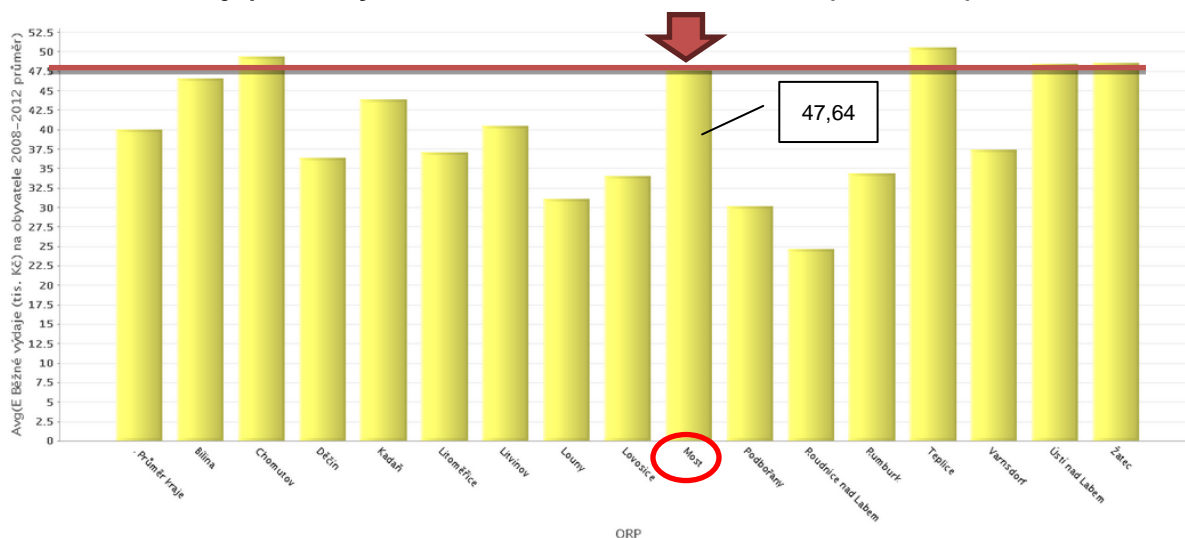
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se blíže podívat na **úroveň běžných a kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. U mosteckého obvodu byl u obou parametrů patrný vzestupný trend¹, který byl ukončen poklesem v roce 2012. Po celé sledované období se SO ORP Most řadil k pěti obvodům s nejvyššími hodnotami běžných výdajů. To dokládá i jejich průměrná výše dosažená mosteckým obvodem – 47,64 tis. Kč/obyv./rok. Naopak vyšší kapitálových výdajů, které odráží investiční akce obvodů, se pohybuje pod průměrem kraje (v průměru za roky 2008-2012 ca 4 tis. Kč/obyv./rok). Situaci znázorňují obrázky 1 a 2 (červená linie značí dosaženou úroveň mosteckého obvodu).

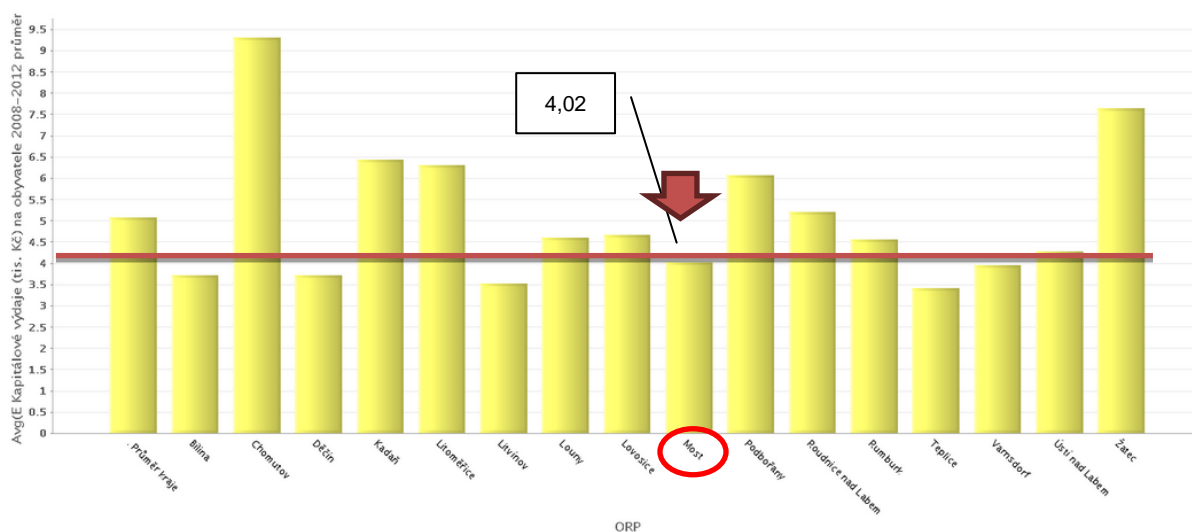
¹ U běžných výdajů od roku 2008, u kapitálových výdajů pak od roku 2009.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 1: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Ústeckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Ústeckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obdobná situace nastává i při aplikaci kritéria počtu obcí. V této skupině dosahoval SO ORP Most každoročně 2. nejvyšších hodnot běžných výdajů na obyvatele (po SO ORP Píseň).

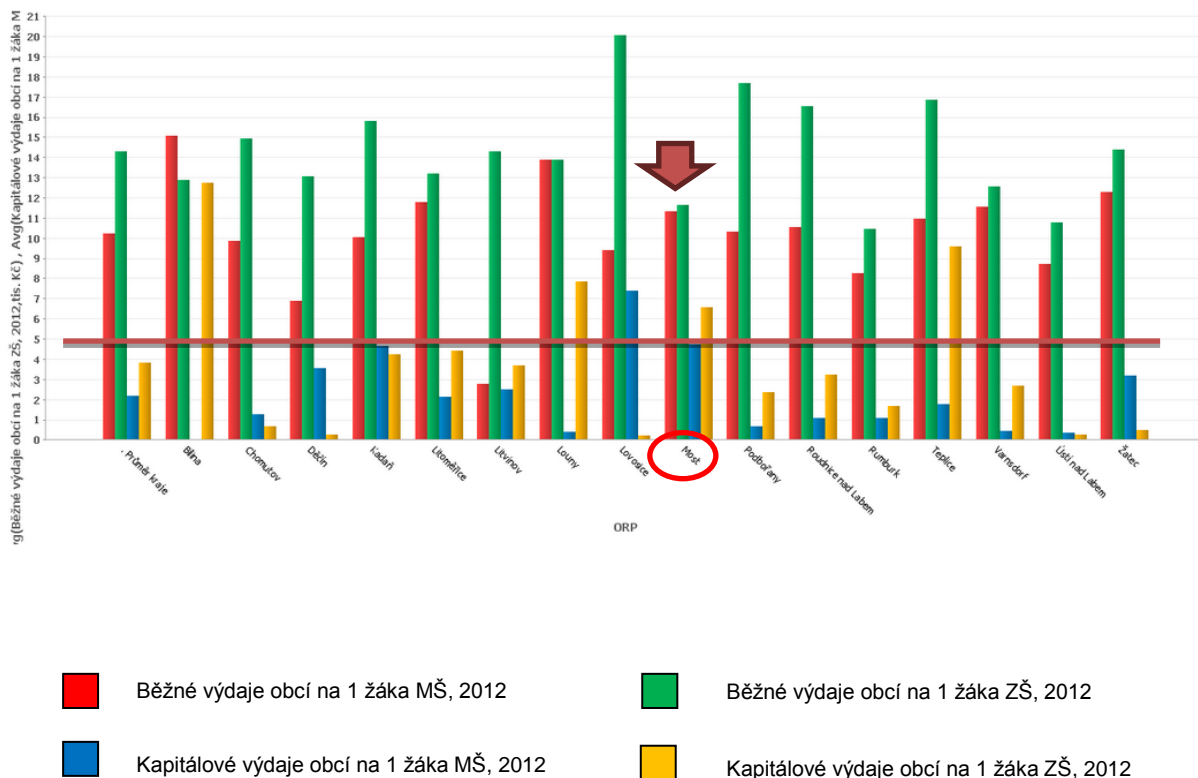
3. Předškolní a školní vzdělávání

Při bližším pohledu na předškolní a školní vzdělávání zaujme v případě SO ORP Most zejména srovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Zatímco vyšší kapitálových výdajů se mostecký obvod řadí k obvodům s nejvyššími hodnotami, běžnými výdaji se nachází na opačné straně.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Kapitálové výdaje na žáka MŠ s hodnotou 4,71 tis. Kč/žáka jsou 2. nejvyšší (po SO ORP Lovosice). Podobně i kapitálové výdaje na žáky ZŠ (6,57 tis. Kč/žáka) jsou 4. nejvyšší v kraji. Pro doplnění je vhodné dodat hodnoty běžných výdajů: na žáky MŠ činí 11,31 tis. Kč/žáka a na žáka ZŠ dosahují 11,65 tis. Kč/žáka, což je 3. nejnižší hodnota v kraji (po SO ORP Ústí nad Labem a SO ORP Rumburk). Viz obrázek 3, kde červená linie značí dosaženou úroveň kapitálových výdajů na žáky mateřských škol mosteckého obvodu.

Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Ústeckého kraje) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

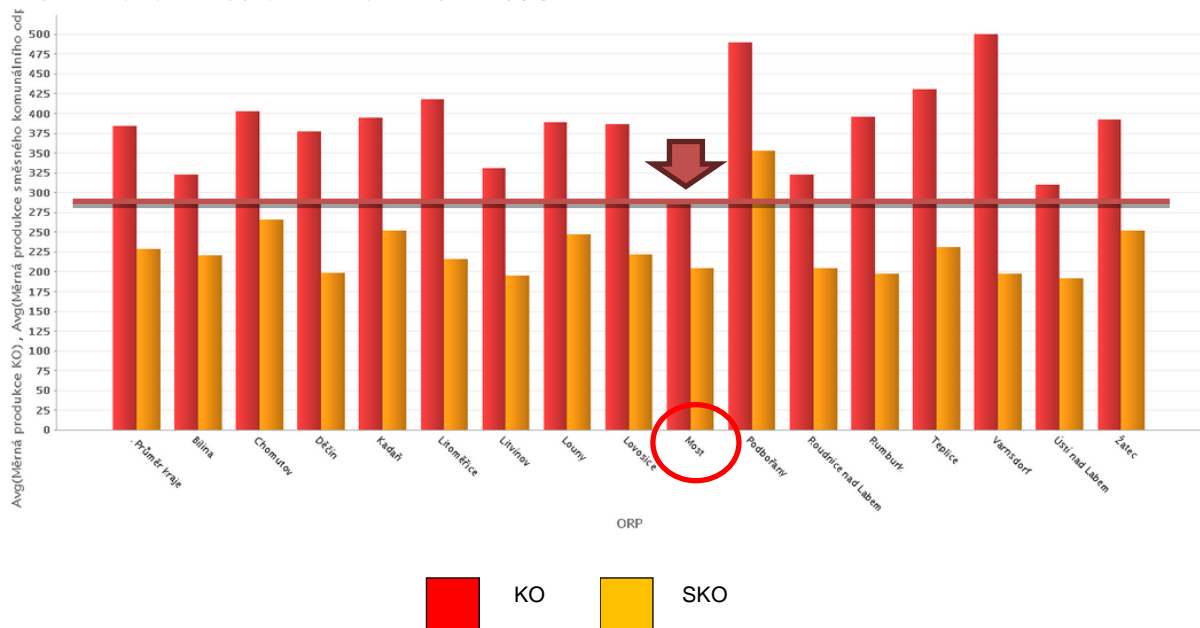

4. Odpadové hospodářství

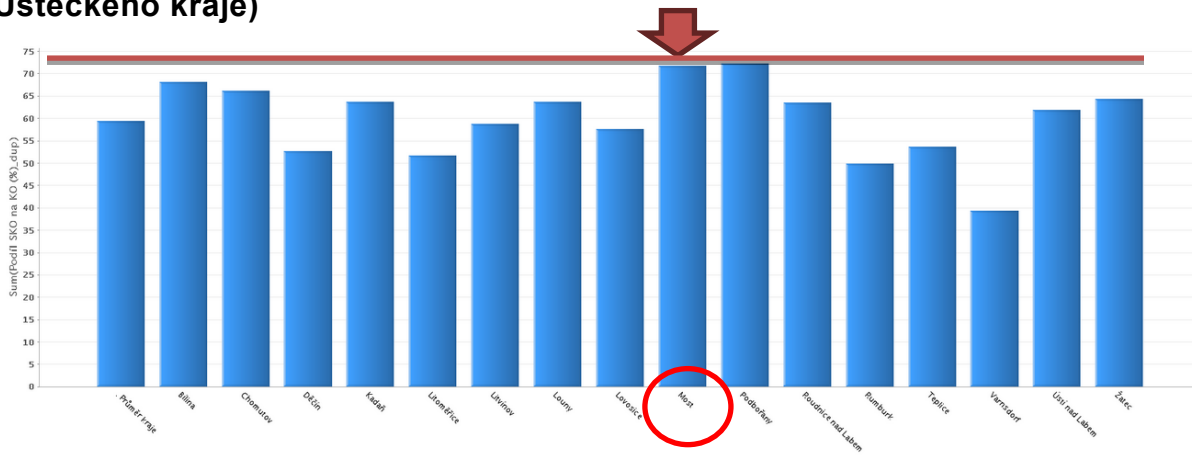
V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu** (dále KO). V kraji bylo v mosteckém obvodu vyprodukováno nejméně komunálního odpadu (285 t/1.000 obyv.). Naopak z hlediska produkce směsného komunálního odpadu (ca 205 t/1.000 obyv.), tříděného papíru (25,26 t/1.000 obyv.), tříděného plastu včetně nápojových kartonů (7,07 t/1.000 obyv.) a tříděného skla (4,32 t/1.000 obyv.) se pohybuje pod průměrem kraje. V součtu to znamená, že celková produkce tříděného odpadu je na nízké úrovni, čímž se také zvyšuje podíl směsného komunálního odpadu (SKO) na KO, který činí ca 72 % (2. nejvyšší údaj v kraji i ve skupině SO dle kritéria počtu obcí). Viz obrázky 4 a 5.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Ústeckého kraje; v tunách/1.000 obyv.)

Obrázek 5: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Ústeckého kraje)

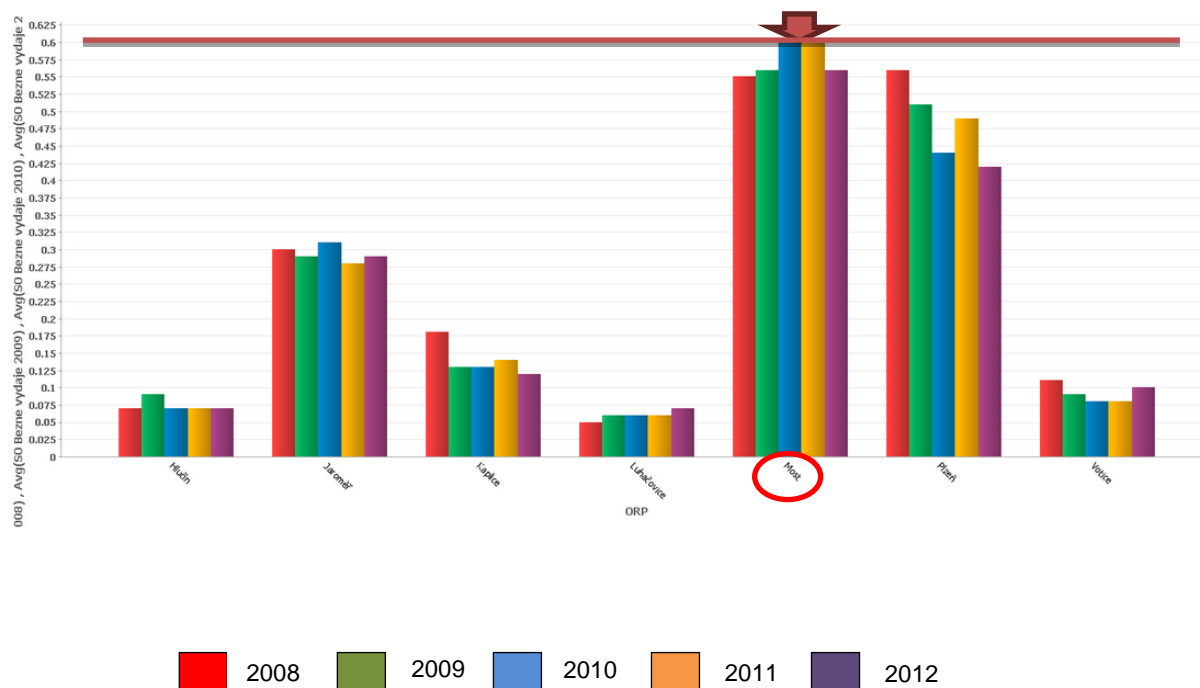

5. Sociální služby

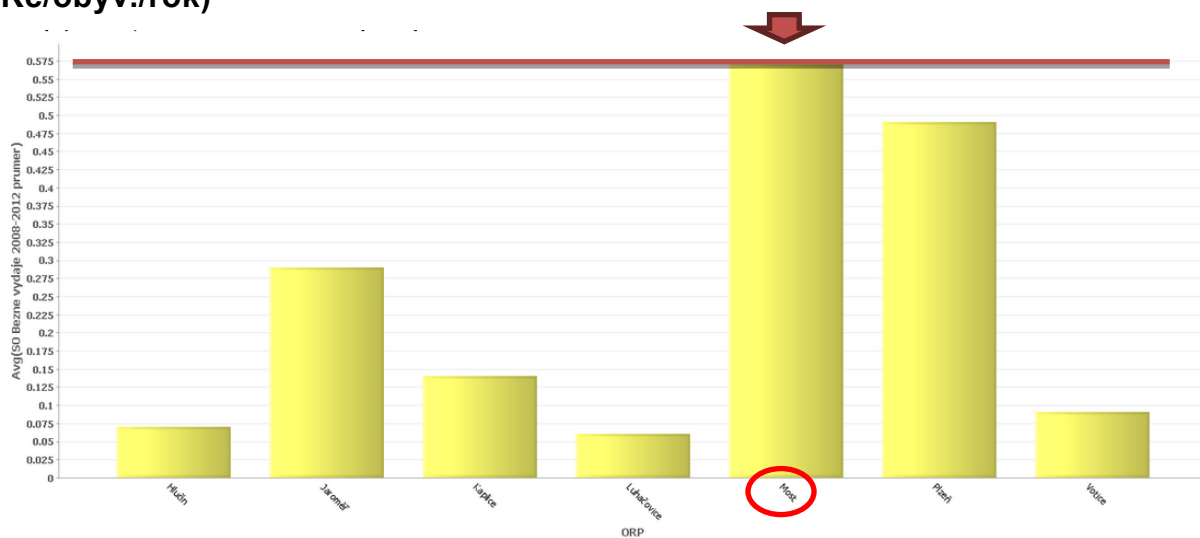
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Z hlediska tohoto ukazatele si po celé sledované období (s výjimkou roku 2008) udržel mostecký obvod prvenství ve skupině SO (kritérium počtu obcí v SO). Náklady na běžný provoz se pohybují v průměru 0,57 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázky 6 a 7.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 15) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 15) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP MOST	
základní charakteristika	<p>správní obvod ORP Most je v Ústeckém kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3. nejmenší obvod z hlediska rozlohy • nejhustěji osídleným obvodem • z hlediska počtu obyvatel 5. největší
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • SO zaznamenal vzestupný trend u běžných i kapitálových výdajů na obyvatele, po němž následoval pokles v roce 2012 • úroveň běžných výdajů na obyvatele mosteckého obvodu je jedna z nejvyšších v kraji
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • nižší úroveň běžných výdajů na žáky MŠ a ZŠ • vysoká úroveň kapitálových výdajů na žáky MŠ a ZŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • nízká měrná produkce KO mosteckého obvodu v rámci kraje spolu s nízkou celkovou produkcí tříděného odpadu • vysoký podíl SKO na KO
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • každoročně nejvyšší hodnoty běžných výdajů na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad